Lietas Nr. C27080806
Lietas arhīva Nr. SKC-0962-13

SPRIEDUMS
Latvijas Republikas vārdā

Rīgā 2013.gada 18.decembrī

Latvijas Republikas Augstākās tiesas Senāts šādā sastāvā:

senators referents V. Jonikāns

senatore V. Cīrule

senatore A. Vītola

ar tiesas sēžu sekretāri R. V.,

piedaloties prasītājas SIA „W.E.E.S.A" pārstāvim zvērinātam advokātam V. Zaulam, atbildētājas AS „UniCredit Bank" pilnvarotajai pārstāvei I. D. un trešajai personai V. Dz.,

atklātā tiesas sēdē izskatīja civillietu sakarā ar SIA „W.E.E.S.A" kasācijas sūdzību par Augstākās tiesas Civillietu tiesu palātas 2012.gada 14.jūnija spriedumu SIA „W.E.E.S.A." prasībā pret AS „UniCredit Bank" un sabiedrību „ALTRO Warenhandelsgesellschaft m.b.H", ar trešo personu V. Dz., par līguma atzīšanu par spēkā neesošu un AS „UniCredit Bank" pretprasībā pret SIA „W.E.E.S.A." par līgumsoda piedziņu.

Aprakstošā daļa

[1] SIA „W.E.E.S.A" 2006.gada 6.septembrī Rīgas pilsētas Centra rajona tiesā cēla prasību pret AS „UniCredit Bank" (iepriekšējais nosaukums „HVB Bank Latvia" AS; turpmāk arī - banka) un sabiedrību „ALTRO Warenhandelsgesellschaft m.b.H", ar trešo personu V. Dz., lūdzot atzīt par spēkā neesošu no noslēgšanas brīža sadarbības līgumu Nr.ALT/WEESA 14.11.2005/CO (turpmāk – sadarbības līgums) un šķīrējtiesas līgumu.

Prasība pamatota ar šādiem argumentiem.

[1.1] 2006.gada 2.augustā Latvijas Komercbanku asociācijas šķīrējtiesā „HVB Bank Latvia" AS cēla prasību pret SIA „W.E.E.S.A" par līgumsoda piedziņu.

Prasība pamatota ar sadarbības līgumu, kurš noslēgts starp „HVB Bank Latvia" AS, „ALTRO Warenhandelsgesellschaft m.b.H" un SIA „W.E.E.S.A".

SIA „W.E.E.S.A" nav šādu līgumu slēgusi un nav nevienu pilnvarojusi savā vārdā šādu līgumu slēgt, bet no sadarbības līguma teksta redzams, ka līgumu SIA „W.E.E.S.A" vārdā parakstījis V. Dz..

Šādā situācijā konstatējami Civillikuma 1415., 1516., 1518.panta pārkāpumi.

[1.2] Vienlaicīgi ar sadarbības līgumu par spēkā neesošu atzīstams arī šķīrējtiesas līgums, kurš ietverts sadarbības līgumā. Tā kā SIA „W.E.E.S.A" nav slēgusi sadarbības līgumu, nav slēgts arī šķīrējtiesas līgums.

[2] AS „UniCredit Bank" 2008.gada 25.februārī Rīgas pilsētas Centra rajona tiesā cēla pretprasību pret SIA „W.E.E.S.A.", lūdzot piedzīt no SIA „W.E.E.S.A" par labu AS „UniCredit Bank" līgumsodu Ls 695 972, 26, vēršot piedziņu uz atbildētājas kustamo un nekustamo mantu.

Pretprasība pamatota ar šādiem argumentiem.

[2.1] 2005.gada 17.novembrī starp „HVB Bank Latvia" AS, „ALTRO Warenhandelsgesellschaft m.b.H" un SIA „W.E.E.S.A" noslēgts

sadarbības līgums ar mērķi nodrošināt efektīvu „ALTRO Warenhandelsgesellschaft m.b.H" kokvilnas krājumu glabāšanu, to drošu importu un eksportu no noliktavas /adrese A/ kurā noliktavas operatora pakalpojumus sniedza SIA „W.E.E.S.A".

[2.2] Sadarbības līguma 2.1 punkts noteica SIA „W.E.E.S.A" pienākumu nepieļaut par labu „HVB Bank Latvia" AS izrakstītajā noliktavas zīmē minētās kokvilnas vai jebkādas tās daļas izdošanu vai izvešanu no noliktavas bez iepriekšējas rakstiskas „HVB Bank Latvia" AS atļaujas, kura jāparaksta vismaz diviem „HVB Bank Latvia" AS pārstāvjiem un jāapstiprina ar „HVB Bank Latvia" AS zīmogu, un jānoformē atbilstoši sadarbības līguma 2.pielikumā pievienotajai formai, kas ir neatņemama sadarbības līguma sastāvdaļa.

Šis punkts nodrošināja „HVB Bank Latvia" AS kontroles mehānismu, lai „HVB Bank Latvia" AS finansētā kokvilna tiktu atbrīvota par labu „HVB Bank Latvia" AS noteiktiem gala pircējiem, no kuriem „HVB Bank Latvia" AS saņemtu zināmu daudzumu naudas līdzekļu, lai tiktu dzēstas „ALTRO Warenhandelsgesellschaft m.b.H" kredītsaistības pret „HVB Bank Latvia" AS.

[2.3] Sadarbības līgumā ir atsauces uz 2003.gada 19.septembra kredīta līnijas līgumu, kurš noslēgts starp „HVB Bank Latvia" AS un „ALTRO Warenhandelsgesellschaft m.b.H".

Kredīta līnijas līguma 8.1 punkts noteica, ka „HVB Bank Latvia" AS atbrīvo kokvilnu, ja par to ir samaksāts vai arī saistībā ar to ir saņemta „HVB Bank Latvia" AS pieņemama apmaksas garantija.

Ja par kokvilnu nav samaksāts, „HVB Bank Latvia" AS izsniedz atbrīvošanas atļauju vienīgi tad, ja no attiecīgā gala pircēja ir saņemta atbilstoša apmaksas garantija. Turklāt kokvilnas atbrīvošana pret darījumu apdrošināšanas polisi var notikt tad, ja saņemta arī attiecīgā gala pircēja rakstiska apņemšanās veikt maksājumu par kokvilnu uz „ALTRO Warenhandelsgesellschaft m.b.H" kontu „HVB Bank Latvia" AS, no kura varētu tikt dzēstas „ALTRO Warenhandelsgesellschaft m.b.H" kredītsaistības pret „HVB Bank Latvia" AS.

Tātad, ja kokvilna tiek atbrīvota par labu gala pircējam, kas nav saskaņots ar „HVB Bank Latvia" AS, bankas rīcībā nav apmaksas garantijas, ko varētu izlietot pret attiecīgo gala pircēju, kā arī nav iespēja izsekot preču kustībai un izlietot pret šādiem gala pircējiem prasījuma tiesības, kas cedētas „HVB Bank Latvia" AS saskaņā ar kredīta līnijas līguma 17.punktu.

[2.4] Tā kā „ALTRO Warenhandelsgesellschaft m.b.H" kontos „HVB Bank Latvia" AS attiecīgajos komerciālajos rēķinos noteiktajos termiņos neienāca naudas līdzekļi kā samaksa par atbrīvoto kokvilnu, „HVB Bank Latvia" AS veica situācijas noskaidrošanu.

[2.4.1] SIA „W.E.E.S.A" sekoja tikai „ALTRO Warenhandelsgesellschaft m.b.H" transportēšanas rīkojumiem un 2005.gada 30.novembrī, 2.decembrī, 21.decembrī, 2006.gada 21.janvārī, 31.janvārī, 7.martā un 8.martā no noliktavas izveda „HVB Bank Latvia" AS finansēto „ALTRO Warenhandelsgesellschaft m.b.H" kokvilnu, ko SIA „W.E.E.S.A" atbrīvoja par labu citiem gala pircējiem, nevis tiem, kuri norādīti „HVB Bank Latvia" AS preču atbrīvošanas atļaujās, tādējādi pārkāpjot sadarbības līguma 2.punkta prasības.

[2.4.2] Sadarbības līguma 2.2 punktā paredzēta un noteikta SIA „W.E.E.S.A" atbildība, ja tā neizpilda vai nepienācīgi izpilda sadarbības līguma 2.1 punkta prasības.

SIA „W.E.E.S.A" ir pienākums maksāt „HVB Bank Latvia" AS soda naudu tās kokvilnas tirgus cenas apmērā, kura ir atbrīvota ar banku nesaskaņotiem pircējiem, proti, Ls 695 972,26 apmērā.

„HVB Bank Latvia" AS 2006.gada 12.jūnijā nosūtīja pretenziju SIA „W.E.E.S.A" ar lūgumu vienas nedēļas laikā samaksāt soda naudu. SIA „W.E.E.S.A" norādītajā termiņā neveica soda naudas samaksu, tādēļ „HVB Bank Latvia" AS iesniedza strīdu izskatīšanai Latvijas Komercbanku asociācijas šķīrējtiesā, tomēr Latvijas Komercbanku asociācijas šķīrējtiesa tiesvedību izbeidza sakarā ar to, ka strīds izskatāms tiesā vispārējā kārtībā, jo lieta skar trešo personu intereses.

Pretprasība pamatota ar Civillikuma 1587., 1589., 1590.,1691., 1716., 1722. pantu.

[3] Lieta pēc piekritības Rīgas apgabaltiesas Civillietu tiesas kolēģijai nosūtīta 2008.gada 8.aprīlī.

[4] Ar Rīgas apgabaltiesas Civillietu tiesas kolēģijas 2009.gada 24.februāra spriedumu SIA „W.E.E.S.A" prasība par sadarbības līguma atzīšanu par spēkā neesošu noraidīta.

Pretprasība apmierināta, piedzenot no SIA „W.E.E.S.A" par labu AS „UniCredit Bank" līgumsodu Ls 698 562,26.

Spriedums, kura motīviem ir pievienojusies apelācijas instances tiesa, pamatots ar tālāk minētajiem argumentiem.

[4.1] Sadarbības līgumu SIA „W.E.E.S.A" lūgusi atzīt par spēkā neesošu, pamatojot prasījumu ar to, ka SIA „W.E.E.S.A" vārdā līgumu parakstījis V. Dz., kuram nebija tiesību to darīt.

No Latvijas Komercreģistra datu bāzes izdrukas redzams, ka prasībā apstrīdētā līguma noslēgšanas laikā SIA „W.E.E.S.A." amatpersona ar tiesībām pārstāvēt sabiedrību atsevišķi bija tās valdes priekšsēdētāja V. G..

Lietā ir 2005.gada 25.novembrī SIA „W.E.E.S.A." valdes priekšsēdētājas V. G. parakstīta pilnvara Nr.34, ar kuru V. Dz. pilnvarots SIA „W.E.E.S.A." vārdā parakstīt sadarbības līgumu starp „HVB Bank Latvia" AS, sabiedrību „ALTRO Warenhandelsgesellschaft m.b.H" un SIA „W.E.E.S.A.".

Atbilstoši Civillikuma 2309.panta otrajai daļai (*pilnvarnieka uzņemtās saistības pilnvarotājam jāatzīst un jāpilda kā savas paša, ja vien pirmais nav pārkāpis sava uzdevuma robežas*) un 2005.gada 25.novembra pilnvaras Nr.34 saturam, atzīstams, ka V. Dz., SIA „W.E.E.S.A." vārdā noslēdzot sadarbības līgumu ar AS „HVB Bank Latvia" un sabiedrību „ALTRO Warenhandelsgesellschaft m.b.H",

nav pārkāpis pilnvarā dotā uzdevuma robežas.

Tā kā uz prasībā apstrīdēto sadarbības līgumu nav attiecināmi Civillikuma 1435.pantā nosauktie izņēmumi, kad vēlāks apstiprinājums neiegūst atpakaļejošu spēku, V. Dz. 2005.gada 25.novembrī izdotā pilnvarojuma spēks attiecas uz viņa SIA „W.E.E.S.A." vārdā ar AS „HVB Bank Latvia" un sabiedrību „ALTRO Warenhandelsgesellschaft m.b.H" noslēgto sadarbības līgumu, kaut arī līdzēji to ir noslēguši 2005.gada 17.novembrī, bet V. Dz. izsniegtā pilnvara datēta ar 2005.gada 25.novembri.

Lietā iesniegtā SIA „W.E.E.S.A." V. Dz. izdotās pilnvaras pārsvītrotā kopija ar atzīmi par tās anulēšanu nav vērtējama kā pierādījums pilnvaras spēkā neesamībai, jo no lietas materiāliem izriet, ka pilnvara ir izdota 2005.gada 25.novembrī, un ar šo pilnvaru SIA „W.E.E.S.A." valdes priekšsēdētāja V. G. devusi apstiprinājumu jau agrāk, 2005.gada 17.novembrī, noslēgtam trīspusējam līgumam. Tā kā AS „UniCredit Bank" pārstāvis tiesas sēdē uzrādīja pilnvaras oriģinālu bez jebkādiem labojumiem un svītrojumiem, ir pierādīts, ka V. Dz. izdotā pilnvara ir nodota līguma dalībnieku rīcībā, tādējādi apstiprinot SIA „W.E.E.S.A." piekrišanu V. Dz. noslēgtajam līgumam.

[4.3] SIA „W.E.E.S.A." nav apstrīdējusi faktu, ka tā sadarbības līgumu ir pildījusi, ko apliecina lietā iesniegtie sabiedrības „ALTRO Warenhandelsgesellschaft m.b.H" izdotie transportēšanas rīkojumi, kā arī AS „HVB Bank Latvia" izsniegtās atļaujas preču atbrīvošanai.

SIA „W.E.E.S.A." nav iesniegusi pierādījumus, ka bez apstrīdētā sadarbības līguma tai ar lietas dalībniekiem būtu vēl kādas citas saistības, uz kurām attiektos minētie dokumenti, t.i., transportēšanas rīkojumi un atļaujas preču atbrīvošanai.

Līdz ar to secināms, ka, pildot noslēgto sadarbības līgumu, SIA „W.E.E.S.A." ar savām konkludentām darbībām ir atzinusi to par sev saistošu un spēkā esošu saistību. Turklāt šo līgumu prasītāja apstrīdējusi, ceļot prasību tiesā gandrīz gadu pēc tā noslēgšanas, t.i., pēc tam, kad par līguma nosacījumu nepienācīgu izpildi šķīrējtiesā pret prasītāju bija celta prasība par līgumsoda piedziņu.

[4.4] AS „UniCredit Bank" pretprasībā norādīts, ka SIA „W.E.E.S.A." tai izsniegtās bankas atbrīvošanas atļaujas ir izpildījusi daļēji, t.i., tajās norādīto kokvilnas daudzumu izdodot no noliktavas, taču šī kokvilna nav nosūtīta bankas atbrīvošanas atļaujās norādītiem pircējiem, bet gan citiem, kas bija norādīti sabiedrības „ALTRO Warenhandelsgesellschaft m.b.H" izdotajos transportēšanas rīkojumos, tādējādi SIA „W.E.E.S.A." ir pārkāpusi noslēgtā sadarbības līguma nosacījumus.

Starp pusēm noslēgtā sadarbības līguma 2.2 punkts noteic, ka gadījumā, ja SIA „W.E.E.S.A." neizpilda vai nepienācīgi izpilda šī līguma 2.1 punkta prasības, tā maksā AS „HVB Bank Latvia" soda naudu kokvilnas tirgus cenas apmērā. Līguma 2.2 punktā paredzēts arī kādā veidā nosakāma kokvilnas tirgus cena, pēc kuras aprēķināms līgumsods.

SIA „W.E.E.S.A." nav apstrīdējusi soda naudas aprēķinu par kopējo summu Ls 695 972,26, kas pievienots pretprasībai, nav iesniegusi nekādus iebildumus ne pret soda naudas aprēķinos norādīto kokvilnas daudzumu, ne tās vērības noteikšanas kritērijiem, līdz ar to nav nekāda pamata apšaubīt AS „UniCredit Bank" izdarīto soda naudas aprēķina pareizību.

[4.5] Atbilstoši Civilprocesa likuma 93.panta pirmajai daļai atzīstams, ka SIA „W.E.E.S.A." prasība noraidāma, savukārt AS „UniCredit Bank" pretprasība ir apmierināma pilnā apjomā, jo prasītājas iebildumi pret pretprasību pamatoti tikai ar noslēgtā sadarbības līguma spēkā neesamību. Noraidot prasību par sadarbības līguma atzīšanu par spēkā neesošu, ir apmierināma pretprasība.

[5] Izskatot lietu sakarā ar prasītājas apelācijas sūdzību, kura pirms lietas izskatīšanas apelācijas instances tiesā grozīta, lūdzot atzīt par spēkā neesošu sadarbības līguma 2.2, 6.2 un 7.2 punktu, jo pārējā daļā prasītāja līgumu ir atzinusi *(skat. lietas 3.sējuma 79., 236.lpp.)*, apelācijas instances tiesa papildus norādījusi šādus argumentus.

[5.1] Pildot noslēgto sadarbības līgumu, SIA „W.E.E.S.A." ir atzinusi V. Dz. rīcību par sev saistošu un uzņemto saistību par spēkā esošu.

Ar lietas materiāliem apstiprinās, ka noslēgtais sadarbības līgums no SIA „W.E.E.S.A." puses pildīts un ar šādu rīcību SIA „W.E.E.S.A." ir apliecinājusi savu piekrišanu ne tikai V. Dz. paustajam gribas izteikumam, bet visai uzņemtajai saistībai. Atbilstoši Civillikuma 1432.pantam nav pieļaujama jebkāda dotās piekrišanas vēlāka ierobežošana, un ar līgumu uzņemto saistību izpilde no SIA „W.E.E.S.A." puses ir uzskatāma par saistību uzņemšanos pilnā apmērā ar visām no tā izrietošajām tiesiskajām sekām, kā rezultātā iebildumi par sadarbības līguma 2.2, 6.2 un 7.1 punktu neatzīšanu šādos apstākļos nav juridiski pamatoti.

[5.2] Atbildētājas ieskatā no SIA „W.E.E.S.A." piederošās muitas noliktavas ir izvesta AS „UniCredit Bank" finansēta „ALTRO Warenhandelsgesellschaft m.b.H" piederoša kokvilna, ko SIA „W.E.E.S.A." ir atbrīvojusi par labu tādiem pircējiem, kas netika norādīti AS „UniCredit Bank" šādās preču atbrīvošanas atļaujās: 1) 2005.gada 30.novembra atļaujās Nr.2005/1 un Nr.2005/2; 2) 2005.gada 1.decembra atļaujā Nr.2005/3; 3) 2005.gada 20.decembra atļaujās Nr.2005/6 un Nr.2005/7; 4) 2006.gada 19.janvāra atļaujā Nr.2005/8; 5) 2006.gada 2.marta atļaujā Nr.2005/12; 6) 2006.gada 7.marta atļaujā Nr.2005/13, tādējādi pārkāpjot sadarbības līguma 2.1 punkta (iii) apakšpunktu.

Prasītājas arguments, ka sadarbības līguma pielikumā Nr.2 esošajā atbrīvošanas atļaujas formā kā obligāts priekšnosacījums nav paredzēts norādīt konkrētu kokvilnas saņēmēju, kuram šis atbrīvotās kokvilnas daudzums nosūtāms, nav pamatots. AS „UniCredit Bank" rakstiska atļauja preču atbrīvošanai noteikta kā neatņemama līguma sastāvdaļa un kā obligāts priekšnosacījums kokvilnas izdošanai no muitas noliktavas, ko puses neapstrīd. Minētajās atļaujās tieši un nepārprotami noteikts konkrēts saņēmējs, par labu kuram preces tiek atbrīvotas tālākai nosūtīšanai, kas, ņemot vērā līguma mērķi un SIA „W.E.E.S.A." uzņemtās saistības raksturu – nodrošināt bankai iespēju kontrolēt kokvilnas īpašnieka rīcību ar bankas finansētu kokvilnu, SIA „W.E.E.S.A." bija jāievēro, lai nodrošinātu „ALTRO Warenhandelsgesellschaft m.b.H" piederošās preces drošu eksportu no noliktavas, bet netika ņemts vērā.

[5.3] Nav šaubu, ka kokvilnas kravas no noliktavas bija atbrīvojamas tikai un vienīgi par labu „ALTRO Warenhandelsgesellschaft

m.b.H", kā tas norādīts 2006.gada 2.marta atļaujā Nr.2005/12 un 2006.gada 7.marta atļaujā Nr.2005/13.

No lietas materiāliem izriet, ka preces atbrīvotas par labu „ALTRO Warenhandelsgesellschaft m.b.H" nosūtīšanai tālāk tādiem bankas akceptētiem pircējiem kā „D.H.EURO HI-TECH CO., LTD", „TESSIVAL", „SIRETESSILE SRL", taču SIA „W.E.E.S.A.", būdama informēta, ka atļaujās tieši norādīts, kam prece pēc atbrīvošanas tālāk nosūtāma, nosūtījusi tās pavisam citai sabiedrībai.

No atskaites 5.-7.punkta par „ALTRO Warenhandelsgesellschaft m.b.H" preču nosūtīšanu 2006.gada 7.martā uz Kučurganu, „ALTRO Warenhandelsgesellschaft m.b.H" transportēšanas rīkojuma par kravas vagonu un preču dzelzceļa pavadzīmes Nr.504821 par to pašu vagonu izriet, ka krava faktiski nosūtīta un kā saņēmēja norādīta Moldovā reģistrēta slēgta akciju sabiedrība „TIROTEX", nevis bankas 2006.gada 2.marta atļaujā Nr.2005/12 norādītā D.H.EURO HI-TECH CO., LTD un 2006.gada 7.marta atļaujā Nr.2005/13 norādītā TESSIVAL.

Arī lietas materiālos esošajā faksa sūtījumā kā kokvilnas piegādātājs norādīts „ALTRO Warenhandelsgesellschaft m.b.H", pircējs D.H.EURO HI-TECH CO., LTD, bet faktiskais saņēmējs slēgta akciju sabiedrība „TIROTEX", Tiraspole, Moldova, kravas nosūtītājs SIA „W.E.E.S.A." no tās noliktavas Jūrkalnes 5, Jūrmalā, „ALTRO Warenhandelsgesellschaft m.b.H" uzdevumā.

Apgalvojums, ka SIA „W.E.E.S.A." rīkojusies saskaņā ar „ALTRO Warenhandelsgesellschaft m.b.H" transportēšanas rīkojumiem un kā preces glabātājs nav uzņēmusies nodrošināt preces nonākšanu pie bankas atļaujās norādītā pircēja, un atbildīgs par kravu ir tikai tās īpašnieks, pārvadātājs un ekspeditors, ir pretrunā ar lietas faktiskajiem apstākļiem.

No 2006.gada 7.marta muitas deklarācijas redzams, ka SIA „W.E.E.S.A." ir preces nosūtītājs, bet saņēmējs ir ZAO „TIROTEX" pēc „ALTRO Warenhandelsgesellschaft m.b.H" rīkojuma. Kā atbildīgais par finansu jautājumiem un preces deklarētājs norādīts WEST EAST EXPEDITION AND STORAGE AG, proti, SIA „W.E.E.S.A.".

Iesniedzot šāda satura muitas deklarāciju par preces eksportēšanu, SIA „W.E.E.S.A." ir uzņēmusies pilnu atbildību par nosūtīto kokvilnas kravu gan kā preces eksportētājs, gan atbildīgā persona par finansēm, tajā skaitā par visiem nodokļu maksājumiem.

Līdztekus tam SIA „W.E.E.S.A." iebildumu, ka sabiedrība „TIROTEX", iespējams, ir tikai noliktava Kučurganā, pie Urainas/Moldāvijas robežas un darbojas kā starpsaņēmējs, no kurienes kokvilna tiek nogādāta tālāk gala pircējam, pamatošanai pierādījumus nav iesniegusi, kas ir pretrunā Civilprocesa likuma 93.panta pirmajā daļā noteiktajam pierādīšanas pienākumam.

[5.4] SIA „W.E.E.S.A." soda naudas aprēķinu nav apstrīdējusi, līdz ar to, kā pareizi atzinusi pirmās instances tiesa, nav nekāda pamata apšaubīt AS „UniCredit Bank" izdarīto soda naudas aprēķina pareizību.

[6] Kasācijas sūdzību par apelācijas instances tiesas spriedumu iesniegusi SIA „W.E.E.S.A.", kurā lūgusi atcelt apelācijas instances tiesas spriedumu un nodot lietu jaunai izskatīšanai, pamatojoties uz šādiem argumentiem.

[6.1] SIA „W.E.E.S.A." nav sniegusi pilnvarojumu V. Dz. sadarbības līguma noslēgšanai, ko apelācijas instances tiesas sēdē savos paskaidrojumos apliecināja arī pats V. Dz..

Šo faktu apliecina arī līguma teksts, kurā ir paredzēts, ka līgumu paraksta nevis SIA „W.E.E.S.A." pilnvarots pārstāvis, bet gan uzņēmuma valdes loceklis – V. G..

Tiesai iesniegtajā sadarbības līguma tekstā redzams, ka V. G. tekstā ir izsvītrota un ar roku pierakstīts, ka līgumu SIA „W.E.E.S.A." vārdā paraksta direktors V. Dz., kuram nekad šāds direktora amats uzņēmumā nav bijis.

V. Dz. vēlāk izdotā pilnvara, uz kuru atsaucas AS „UniCredit Bank" bija nepieciešama tālākai dokumentu noformēšanai un darbībām ar prasītājai glabāšanā esošo „ALTRO Warenhandelsgesellschaft m.b.H" piederošo kokvilnu.

[6.2] Nevar piekrist tiesas spriedumā norādītajam Civillikuma 1432.panta skaidrojumam. SIA „W.E.E.S.A." bija zināms par to, ka „ALTRO Warenhandelsgesellschaft m.b.H" piederošā kokvilna ir ieķīlāta par labu AS „UniCredit Bank" un kokvilnas izsniegšana var notikt tikai ar bankas atļauju. Tādējādi nav strīda, ka SIA „W.E.E.S.A." atzinusi sev par saistošiem sadarbības līguma noteikumus attiecībā uz „ALTRO Warenhandelsgesellschaft m.b.H" piederošās kokvilnas glabāšanu un izdošanu atbilstoši bankas atļaujām. Tomēr, tā kā SIA „W.E.E.S.A." nekad nav atzinusi sev par saistošiem sadarbības līguma noteikumus, nekad nav ne ar kādām darbībām vai klusēšanu izteikusi savu piekrišanu šādiem noteikumiem, nav uzskatāms, ka SIA „W.E.E.S.A.", neatzīstot saistības, kurām nekādā formā nav piekritusi, būtu pieļāvusi Civillikuma 1432.pantā paredzēto piekrišanas ierobežojumu.

[6.3] Apelācijas instances tiesa secinājusi, ka SIA „W.E.E.S.A." rīcība kvalificējama kā nepienācīga līguma izpilde, pārkāpjot noslēgtā sadarbības līguma 2.1 (iii) punkta nosacījumus, jo uzņemtās saistības izpildītas daļēji, pieļaujot preces izdošanu no noliktavas nosūtīšanai tādam saņēmējam, kas nebija norādīts bankas atļaujā.

No minētā tiesas atzinuma nav secināms, kāda tieši SIA „W.E.E.S.A." rīcība ir kvalificējama kā nepienācīga līguma izpilde, jo tiesas sprieduma tekstā galīgais atzinums ir nekonkrēts.

Līdztekus tam, vērtējot sadarbības līguma pielikumā esošās kokvilnas atbrīvošanas atļaujas formas un salīdzinot tās ar bankas faktiski izsniegtajām atbrīvošanas atļaujām, tiesa secinājusi, ka „ALTRO Warenhandelsgesellschaft m.b.H" piederošā kokvilna bija atbrīvojama tikai un vienīgi par labu tās īpašniecei „ALTRO Warenhandelsgesellschaft m.b.H". Tādējādi SIA „W.E.E.S.A." esot bijis jāatbild arī par „ALTRO Warenhandelsgesellschaft m.b.H" piederošās kokvilnas nosūtīšanu tieši atļaujās norādītajiem saņēmējiem.

Šāds tiesas secinājums ir neatbilstošs vairākiem lietā konstatētajiem apstākļiem. Tiesa nav vērtējusi „ALTRO Warenhandelsgesellschaft m.b.H" statusu konkrētajā lietā, jo tieši „ALTRO Warenhandelsgesellschaft m.b.H" ir noliktavas zīmēs norādītās kokvilnas īpašnieks. No „ALTRO Warenhandelsgesellschaft m.b.H" nav saņemtas nekādas iebildes vai pretenzijas par

glabājuma līguma izpildi, „ALTRO Warenhandelsgesellschaft m.b.H" ir pieņēmusi izpildījumu un secināms, ka SIA „W.E.E.S.A." ir izpildījusi visas savas kā glabātāja saistības.

Nepastāv arī nekādas vienošanās starp „ALTRO Warenhandelsgesellschaft m.b.H" un SIA „W.E.E.S.A." par SIA „W.E.E.S.A." piedalīšanos kokvilnas pārvadāšanā, t.i., ka SIA „W.E.E.S.A." būtu uzņēmusies kādas saistības pret kokvilnas īpašnieku par kokvilnas piegādi konkrētam pircējam. Arī sadarbības līgums neparedz SIA „W.E.E.S.A." pienākumu atbildēt par to, ka kokvilna tiek piegādāta konkrētam saņēmējam un, ja banka vēlējās šādu saistību pielīgt, tad bankai līgumā bija jāizsakās konkrētāk.

[6.4] Banka nav pierādījusi, ka gala pircējs kokvilnu nav saņēmis vai arī, ka gala pircējam būtu kādi iebildumi pret „ALTRO Warenhandelsgesellschaft m.b.H" vai banku par noslēgto darījumu neizpildi, t.i., pretprasības cēlāja nav pierādījusi pašu būtiskāko apstākli, uz kuru balstās pretprasība. Tiesa to ignorējot, pieļāvusi Civilprocesa likuma 93.panta pārkāpumu.

Bankas pārstāvis tiesas sēdē arī apliecināja, ka darījumā starp banku un „ALTRO Warenhandelsgesellschaft m.b.H" visas kokvilnas piegādes bijušas apdrošinātas, tātad bija jāpastāv kādai sarakstei starp banku un apdrošināšanas kompānijām par notikušajiem darījumiem, bet arī šādi dokumenti nav iesniegti.

SIA „W.E.E.S.A." apelācijas instances tiesas procesa laikā lūdza tiesu uzlikt par pienākumu bankai iesniegt dokumentus, kuri apliecinātu bankas saraksti ar „ALTRO Warenhandelsgesellschaft m.b.H", kokvilnas gala pircējiem un apdrošināšanas sabiedrībām, kā arī dokumentus, uz kuru pamata „ALTRO Warenhandelsgesellschaft m.b.H" bija saistīta piegādāt kokvilnu kādiem konkrētiem gala pircējiem.

Bankas pārstāvis tiesas sēdē apliecināja gatavību šādus dokumentus iesniegt, bet tie tā arī netika iesniegti.

[6.5] SIA „W.E.E.S.A." iesniedza tiesai rēķinus, kurus „ALTRO Warenhandelsgesellschaft m.b.H" izrakstīja gala pircējiem un kuros norādīti tie paši gala pircēji, kuri bankas izsniegtajās kokvilnas atbrīvošanas atļaujās.

Rēķinos norādītie datumi, numuri un citi rekvizīti pilnībā sakrīt ar kokvilnas transporta pavadzīmēs norādītajiem rēķinu rekvizītiem, kas pierāda, ka faktiskās kokvilnas piegādes tika veiktas, pamatojoties uz darījumiem starp „ALTRO Warenhandelsgesellschaft m.b.H" un gala pircējiem, savukārt pavadzīmēs norādītie preču saņēmēji ir gala pircēji un „ALTRO Warenhandelsgesellschaft m.b.H" saskaņotās personas.

Tādējādi ar šiem dokumentiem SIA „W.E.E.S.A." pierādīja, ka pavadzīmēs norādītajam preču saņēmējam nav jābūt preces pircējam un tas vien, ka pavadzīmēs norādītie preču saņēmēji nav paši pircēji, nepierāda faktu, ka pircēji preci nav saņēmuši un ka līgums starp pārdevēju un pircēju nav ticis izpildīts.

[6.6] Lietā nav strīda, ka SIA „W.E.E.S.A." bija gan kokvilnas nosūtītājs, gan arī deklarētājs, noformējot muitai nepieciešamos dokumentus.

SIA „W.E.E.S.A." kā nosūtītājas un deklarētājas funkcijas bija pilnībā saistītas ar preces īpašnieka „ALTRO Warenhandelsgesellschaft m.b.H" dotajiem norādījumiem un iesniegtajiem dokumentiem, un, veicot šīs darbības, SIA „W.E.E.S.A." nepārkāpa ne glabājuma līguma noteikumus, ne arī bankas prasības par kokvilnas izsniegšanu.

[7] Paskaidrojumos par kasācijas sūdzību atbildētāja AS „UniCredit Bank" lūgusi sūdzību noraidīt, pamatojoties uz šādiem argumentiem.

[7.1] Vadoties no Augstākās tiesas Senāta Civillietu departamenta spriedumiem līdzīgās lietās, secināms, ka Civillikuma 1432.panta norma liedz vēlāk ierobežot savu piekrišanu tam, kas klusējot vai noteikti izsakot savu piekrišanu apstiprināts, pieņemot pilnvarnieka darbību ar visām tās tiesiskajām sekām.

Pati kasācijas sūdzības iesniedzēja, apgalvojot, ka pamatsaistības ir apzinājusies, atzinusi un pildījusi, ar savu piekrišanu apstiprinājusi noslēgto līgumu, pieņemot pilnvarnieka darbību ar visām tās tiesiskajām sekām.

[7.2] SIA „W.E.E.S.A." pretēji 2005.gada 17.novembra sadarbības līgumā noteiktajam preces izsniedza pavisam citām personām, nevis bankas atļaujās norādītajiem bankas akceptētajiem pircējiem, saskaņojot šādas darbības tikai ar „ALTRO Warenhandelsgesellschaft m.b.H" un tādējādi ņemot vērā tikai un vienīgi ķīlas devēja „ALTRO Warenhandelsgesellschaft m.b.H" norādījumus un intereses.

[7.3] Nepamatots ir kasācijas sūdzības iesniedzējas apgalvojums, ka tiesa pieļāvusi procesuālo tiesību normu pārkāpumus, nepārbaudot lietā faktu, ka gala pircēji, kas bija norādīti bankas atļaujās, nav saņēmuši SIA „W.E.E.S.A." izsniegtos kokvilnas apjomus.

Faktu, ka izsniegtajās atļaujās norādītās sabiedrības noteiktos kokvilnas apjomus nav saņēmušas, banka nevar pierādīt, jo tas ir negatīvs fakts.

Kasācijas sūdzībā tās iesniedzēja apstiprina, ka izsniegtos kokvilnas apjomus SIA „W.E.E.S.A." ir tikai glabājusi saskaņā ar sadarbības līgumu, kā arī ņēmusi vērā bankas atļaujās norādītos izsniedzamās kokvilnas apjomus, bet preču gala saņēmēju un pircēju norādīšanā vadījusies tikai pēc īpašnieka un ķīlas devēja norādījumiem, neskatoties uz to, ka bankas un ķīlas devēja norādes nesakrita un kasācijas sūdzības iesniedzējai bija zināms, ka preces faktiski nosūtītas pavisam citiem preču saņēmējiem, nevis bankas atļaujās norādītajām sabiedrībām.

[8] Senāta sēdē prasītājas SIA „W.E.E.S.A." pārstāvis kasācijas sūdzību uzturēja uz tajā norādītajiem motīviem.

Atbildētājas AS „UniCredit Bank” pilnvarotā pārstāve kasācijas sūdzību neatzina, lūdza to noraidīt.

Trešā persona V. Dz. tiesas sēdē norādīja, ka viņš bijis tiesīgs parakstīt sadarbības līgumu, jo viņam bijusi valdes priekšsēdētājas V. G. izsniegta pilnvara.

Atbildētājas „ALTRO Warenhandelsgesellschaft m.b.H” pārstāvis uz lietas izskatīšanu Senāta sēdē nebija ieradies.

Tiesā no Tieslietu ministrijas Tiesiskās sadarbības departamenta Tiesu sadarbības nodaļas saņemts paziņojums par tiesiskās palīdzības lūguma neizpildi, kurā norādīts, ka 2013.gada 2.augustā no Austrijas kompetentās iestādes saņemts neizpildīts Augstākās tiesas tiesiskās palīdzības lūgums par tiesas dokumentu nodošanu sabiedrībai „ALTRO Warenhandelsgesellschaft m.b.H” sakarā ar to, ka pavēsti par tiesas sēdi nebija iespējams izsniegt, jo sabiedrība „ALTRO Warenhandelsgesellschaft m.b.H” ir izslēgta no komercreģistra.

Motīvu daļa

[9] Izskatījis lietu atbilstoši Civilprocesa likuma 473.panta pirmajai daļai un izvērtējis tiesas sprieduma tiesiskumu un pamatotību, Senāts atzīst, ka spriedums daļā, ar kuru noraidīta prasība ir atstājams negrozīts, bet daļā, ar kuru apmierināta pretprasība - atceļams.

[10] Prasītājas SIA „W.E.E.S.A” prasība par sadarbības līguma atzīšanu par spēkā neesošu pamatota ar Civillikuma 1516.pantu, kurš noteic, ka gadījumā, ja kāds darbojas otra vietā klusi, t.i. noslēdz gan līgumu šā otra vietā, bet ne viņa vārdā, tad līgums ir spēkā kā pienākumu, tā arī tiesību ziņā tikai attiecībā uz tā noslēdzēju, bet uz atvietojamo tā spēks attiecas tikai tad, kad līgums uz viņu sevišķi pārvests.

Senāts uzskata par nepieciešamu norādīt, ka šī likuma norma, tāpat kā Civillikuma 1518.pants *(Ja vietnieks pārkāpis viņam piešķirto varu vai ja viņam nemaz nav bijis vietnieka īpašību, tad otrs līdzējs var vērst savus prasījumus tikai pret viņu, ja vien atvietojamais nav vēlāk līgumu apstiprinājis*), ar kuru tāpat pamatota prasība par sadarbības līguma atzīšanu ar spēkā neesošu, nav saistāma ar jautājumu par darījuma atzīšanu par spēkā neesošu. Šīs normas noteic, kam un kādā apjomā tiesību normās minētajos gadījumos ir jāatbild par saistības izpildi.

Savukārt tam, kāpēc darījums būtu atzīstams par spēkā neesošu pēc Civillikuma 1415.panta, izņemot šīs likuma normas citēšanu prasības pieteikumā, nekādi argumenti nav minēti. Tādus nesatur arī prasītāja pārstāvja paskaidrojumi tiesu sēdēs.

Tā kā prasības pieteikumā vienā teikumā ir norādīts, ka SIA „W.E.E.S.A” nav šādu līgumu slēgusi un nevienu nav pilnvarojusi savā vārdā šādu līgumu slēgt, gan pirmās, gan apelācijas instances tiesa ir vērtējusi jautājumu par SIA „W.E.E.S.A” gribu uzņemties saistību.

Vadoties no lietā esošajiem pierādījumiem, abas tiesu instances pamatoti atzinušas, ka, pildot noslēgto sadarbības līgumu, SIA „W.E.E.S.A.” ar savām darbībām ir atzinusi V. Dz. rīcību par sev saistošu un uzņemto saistību par spēkā esošu.

Konstatējot, ka 2005.gada 25.novembrī SIA „W.E.E.S.A” valdes priekšsēdētāja V. G. ir izsniegusi pilnvaru, pilnvarojot V. Dz. parakstīt sadarbības līgumu Nr. ALT/WEESA 14.11.2005/CO, tiesa pamatoti atsaukusies uz Civillikuma 1435.pantu par vēlāka apstiprinājuma atpakaļēju spēku.

Savos paskaidrojumos apelācijas instances tiesai SIA „W.E.E.S.A” valdes priekšsēdētāja V. G. ir atteikusies no prasības daļā par sadarbības līguma atzīšanu par spēkā neesošu un lūgusi atzīt par spēkā neesošiem minētā līguma punktus 2.2, 6.2, 7.1, jo pārējā daļā prasītāja līgumu ir atzinusi *(skat. lietas 3.sēj., 79.lpp.).* Šis lūgums pamatots ar Civillikuma 1518.pantu.

Senāts uzskata, ka minētais paziņojums tiesai ietver sevī būtisku pretrunu,- tā kā prasības pamats pēc būtības ir bijis tas, ka SIA „W.E.E.S.A” apstrīdēto līgumu nav slēgusi, atteikties no prasības un līdz ar to atzīt līguma spēku bija iespējams tikai kopumā, nevis atsevišķā daļā.

Vadoties no iepriekšminētajiem apsvērumiem, par noraidāmu atzīstams kasācijas sūdzības arguments attiecībā uz Civillikuma 1432.panta *(Kas klusējot vai noteikti izteic savu piekrišanu, tas ar to ir pieņēmis darbību ar visām tās tiesiskām sekām un nevar vairs vēlāk savu piekrišanu ierobežot)* nepareizu piemērošanu, jo valdes priekšsēdētājas 2005.gada 25.novembrī izsniegtā pilnvara ir noteikti izteikta piekrišana.

[11] Kasācijas sūdzības pamatarguments par spriedumu daļā, ar kuru apmierināta pretprasība, attiecas uz sadarbības līguma 2.1 (iii) punkta iztulkojumu.

Tajā noteikts: „W.E.E.S.A apņemas nepieļaut Noliktavas zīmē minētās kokvilnas vai jebkādas tās daļas izdošanu vai izvešanu no noliktavas bez iepriekšējas rakstiskas bankas atļaujas, kuru parakstījuši vismaz divi bankas pārstāvji un kas ir apstiprināta ar bankas zīmogu, un kas noformēta atbilstoši 2.pielikumā pievienotajai formai, kas ir neatņemama šī līguma sastāvdaļa, turpmāk tekstā *Atļauja*; šis ierobežojums attiecas uz kokvilnu vai tās daļu, uz kuru W.E.E.S.A. ir izdevis Noliktavas zīmi uz bankas vārda.”

2.pielikums „Atbrīvošanas atļaujas forma kokvilnas atbrīvošanai” citu rekvizītu starpā paredz: „Preces atbrīvojamas par labu

Kompānijai _____ „.

SIA „W.E.E.S.A.”, tulkojot šo līguma punktu, uzskata, ka tās atbildība bija: 1) glabāt kokvilnu, 2) izdot kokvilnu tikai tad, ja ir bankas atļauja, 3) izdot kokvilnu konkrētajā atļaujā norādītajā apjomā,- visus šos uzdevumus tā ir izpildījusi un par to nav bijis iebildumu.

Strīds lietā ir par to, vai SIA „W.E.E.S.A.” bija jāpārliecinās, ka kokvilna tiks piegādāta konkrētam pircējam un kā ir tulkojuma 2.pielikumā ietvertā norāde „Preces atbrīvojamas par labu Kompānijai _____ „.

Prasītāja konsekventi ir apgalvojusi ka par Kompāniju, kurai par labu atbrīvojamas preces, tā ir uzskatījusi „ALTRO Warenhandelsgesellschaft m.b.H” kā kokvilnas īpašnieci.

Apelācijas instances tiesa ir atzinusi: „Nav šaubu, ka strīdus kokvilnas kravas no noliktavas bija atbrīvojamas tikai un vienīgi par labu „ALTRO Warenhandelsgesellschaft m.b.H” kā tās īpašniecei”, vienlaikus uzskatot, ka 2.pielikumā bija norādāma sabiedrība (kompānija), kurai preces nosūtāmas, nevis sabiedrība (kompānija), kam par labu preces atbrīvojamas.

Apelācijas instances tiesa, kā atzīst Senāts, paplašinoši iztulkojusi sadarbības līguma 2.pielikuma nosacījumu „Preces atbrīvojamas par labu Kompānijai _____ ” bez šīs kompānijas, kurai par labu preces atbrīvojamas, ietverot šajā rakstiskajā tekstā nefiksēto, bet tiesas ieskatā nepieciešamo informāciju par sabiedrību (kompāniju), kurai preces nosūtāmas.

Senāta ieskatā, apelācijas instances tiesa, konstatējot, ka „atbrīvošana” un „nosūtīšana” ir divi patstāvīgi jēdzieni, ir koriģējusi līgumisko nosacījumu „Preces atbrīvojamas par labu Kompānijai _____ ”, pēc būtības aizstājot to ar „Preces atbrīvojamas par labu Kompānijai „ALTRO Warenhandelsgesellschaft m.b.H” un nosūtāmas Kompānijai _____”, ieliekot šajā nosacījumā pavisam citu nozīmi.

Varētu būt jautājums, vai tiesa atbilstoši 2.pielikuma mērķim un nozīmei pareizi ir izpratusi jēdzienu „preces atbrīvojamas”, proti, vai preces atbrīvojamas par labu „ALTRO Warenhandelsgesellschaft m.b.H” vai bankas atļaujās norādītajai firmai, taču tiesas dotajam iztulkojumam par preču atbrīvošanu par labu „ALTRO Warenhandelsgesellschaft m.b.H”, neviens nav iebildis.

Iepriekšminētā sakarā, kā uzskata Senāts, ne bez pamata kasācijas sūdzībā ietverts arguments par Civillikuma 1508.panta iztulkojumu un to, ka gadījumā, ja banka vēlējās paredzēt SIA „W.E.E.S.A.” pienākumu atbildēt par to, ka kokvilna tiek piegādāta konkrētam saņēmējam, bankai līgumā bija jāizsakās konkrētāk.

[12] Sadarbības līguma 2.2 punkts, pamatojoties uz kuru tiesa ir apmierinājusi pretprasību, noteic: „Gadījumā, ja SIA „W.E.E.S.A.” neizpilda vai nepienācīgi izpilda šī līguma 2.1.punkta apakšpunkta (iii) (..) prasības, SIA „W.E.E.S.A.” maksā Bankai soda naudu kokvilnas, kas ir atbrīvota (eksportēta) bez bankas rakstiskas atļaujas, tirgus cenas apmērā. (..)”.

SIA „W.E.E.S.A.” tiesvedības laikā ir apgalvojusi, ka tā ir izpildījusi sadarbības līguma 2.1 punkta apakšpunkta (iii) prasības, vienlaikus izpildot preces īpašnieka „ALTRO Warenhandelsgesellschaft m.b.H” rīkojumus.

Prasītāja tajā skaitā ir atsaukusies uz „ALTRO Warenhandelsgesellschaft m.b.H” rēķiniem – faktūrām par preces nosūtīšanu, kurā bez preces saņēmēja slēgtās AS „Tiroteks” (dzelzceļa stacija „Kučurgan”) ir norādīts arī pircējs, kas ir bankas atbrīvošanas atļaujās minētā firma.

Tā, piemēram, izsekojot vienas konkrētas kokvilnas markas 124-061 virzībai, Senāts ir konstatējis:

1) SIA „W.E.E.S.A.” 2005.gada 25.novembrī ir izdevusi Noliktavas zīmi Nr.WA 442/05, kurā apliecinātas HVB bankas tiesības rīkoties ar preci *(skat. lietas 3.sēj., 88.lpp.);*

2) „ALTRO Warenhandelsgesellschaft m.b.H” 2005.gada 25.novembrī ir vērsusies HVB bankā par preču atbrīvošanu klientam „SIRETESSILE” pret kredīta apdrošināšanu *(skat. lietas 2.sēj., 48.lpp.);*

3) „ALTRO Warenhandelsgesellschaft m.b.H” 2005.gada 25.novembrī nosūtījusi faksu SIA „W.E.E.S.A.” un HVB bankai, ka ķīpas uz Kučurganu tiek nosūtītas priekš „SIRETESSILE SRL” *(skat. lietas 3.sēj., 89.lpp.);*

4) „ALTRO Warenhandelsgesellschaft m.b.H” 2005.gada 25.novembrī kā piegādātāja izrakstījusi rēķinu- faktūru Nr.01-2 par kokvilnas markas 124-060 (220 ķīpas) nosūtīšanu saņēmējam slēgtajai AS „TIROTEX” (gala stacija Kučurgan), kā pircēju norādot „SIRETESSILE SRL” (kontrakts Nr.6 XM/06-05) *(skat. lietas 3.sēj., 91.lpp.);*

5) HVB banka 2005.gada 30.novembrī izsniegusi SIA „W.E.E.S.A.” atļauju preču atbrīvošanai tālākai nosūtīšanai „SIRETESSILE SRL” *(skat. lietas 2.sēj 45., 47.lpp.).* (Izsniegtajā bankas atļaujā nav ne „SIRETESSILE SRL” identificējošo datu, ne arī tās adreses);

6) 2005.gada 30.novembrī sastādīta dzelzceļa kravas pavadzīme par kokvilnas markas 124-060 nosūtīšanu saņēmējam slēgtajai AS „TIROTEX”. Pavadzīmei līdz ar citiem dokumentiem (kopskaitā septiņi) pievienots 2005.gada 25.novembra rēķins- faktūru Nr.01-2. *(skat. lietas 3.sēj., 186.lpp.).*

Senāts uzskata, ka tas, vai SIA „W.E.E.S.A.” bija izpildījusi sadarbības līguma 2.1 (iii) punkta prasības, bija vērtējams iepriekšminēto darbību kontekstā, vienlaicīgi ņemot vērā „ALTRO Warenhandelsgesellschaft m.b.H” un bankas kompetenci un lomu kokvilnas kravas atbrīvošanā un nosūtīšanā.

Apelācijas instances tiesa ir atzinusi, ka SIA „W.E.E.S.A.” ir uzņēmusies pilnu atbildību par nosūtīto kokvilnas kravu gan kā preces eksportētājs, gan atbildīgā persona par finansēm, tajā skaitā par visiem nodokļu maksājumiem. Šāds tiesas secinājums pamatots ar 2006.gada 7.marta muitas deklarācijā citam kokvilnas kravas sūtījumam norādīto informāciju. Minētā muitas deklarācija ir viens no

septiņiem dokumentiem, kas pievienots dzelzceļa 2006.gada 7.marta kravas pavadzīmei (*skat. lietas 4.sēj., 52.lpp.*) . Šai pavadzīmei ir pievienots arī rēķins - faktūra, kurā par pircēju norādīts „D.H.EURO HI-TECH CO., LTD" *(skat. lietas 4.sēj., 56.lpp).*

Apelācijas instances tiesa rēķinus - faktūras ar tajās ietverto informāciju par kokvilnas pircējiem, kas atbilst bankas atbrīvošanas atļaujās norādītajiem, nav ne pieminējusi, ne vērtējusi, lai gan no apelācijas instances tiesas sēdes protokola izriet, ka prasītājas pārstāvis par to ir sniedzis savus paskaidrojumus.

Senāts uzskata, ka, izvēloties selektīvu pierādījumu vērtēšanas metodi, tiesa ir pieļāvusi Civilprocesa likuma 97.panta un 193.panta piektās daļas pārkāpumu, kas varēja novest pie lietas nepareizas izspriešanas un ir pamats tiesas sprieduma atcelšanai daļā, ar kuru apmierināta pretprasība.

Kas attiecas uz tiesas atzinumu, ka SIA „W.E.E.S.A." ir uzņēmusies pilnu atbildību par nosūtīto kokvilnas kravu, Senāts norāda, ka tas neizriet no sadarbības līguma 2.1 (iii) punkta, arī pati banka savā pretprasībā šādu slēdzienu nav izdarījusi.

[13] Atkarībā no tā, kā, izskatot lietu atkārtoti, tiesa iztulkos sadarbības līguma pielikumā Nr. 2 ietverto atbrīvošanas atļauju (*skat. sprieduma 11.punktu)*, varētu izrādīties nepieciešami noskaidrot, kāpēc, izsniedzot atbrīvošanas atļauju un minot firmas „SIRETESSILE SRL", „TESSIVAL", „D.H.EURO HI-TECH CO., LTD", banka netika norādījusi ne šo firmu identificējošus datus, ne arī to adresi, un kā SIA „W.E.E.S.A." varēja izpildīt šādu bankas norādījumu par preču nosūtīšanu tieši šīm firmām.

Senāts par nepamatotu uzskata apelācijas instances tiesas atziņu, ka banka kā negatīvu faktu nevar pierādīt savu apgalvojumu, ka bankas atļaujās norādītās sabiedrības preci nav saņēmušas. Negatīvu faktu var būt grūtības pierādīt personai, uz kuru tas tieši attiecas, taču šis negatīvais fakts konkrētajā gadījumā neattiecas uz banku, bet uz trešajām personām, no kurām bija vai ir iespējams saņemt atbilstoša rakstura informāciju, it īpaši situācijā, kad, kā izrietēja no bankas pārstāves paskaidrojumiem Senāta sēdē, pirms atbrīvošanas atļaujas izsniegšanas banka ir pārliecinājusies par šo firmu spēju samaksāt par preci.

Turklāt viens no iemesliem, kāpēc apelācijas instances tiesas 2011.gada 13.oktobra tiesas sēdē tika pasludināts pārtraukums, bija bankas pārstāvja izteiktais par iespēju iesniegt pierādījumus, ka banka nav saņēmusi atlīdzību par kokvilnu *(skat. lietas 3.sēj., 169.lpp.).*

[14] Spriedumu daļēji atceļot, V. Z., kurš sakarā ar SIA „W.E.E.S.A." kasācijas sūdzību ir samaksājis drošības naudu, atbilstoši Civilprocesa likuma 458.panta otrajai daļai tā atmaksājama.

Rezolutīvā daļa

Pamatojoties uz Civilprocesa likuma 474.panta 2.punktu, Senāts

n o s p r i e d a

Augstākās tiesas Civillietu tiesu palātas 2012.gada 14.jūnija spriedumu atcelt daļā, ar kuru apmierināta pretprasība un lietu šajā daļā nodot jaunai izskatīšanai tai pašai tiesai.

Pārējā daļā spriedumu atstāt negrozītu.

Atmaksāt V. Z. iemaksāto drošības naudu Ls 200 (divi simti latu).

Spriedums nav pārsūdzams.

Senators	V. Jonikāns
senatore	V. Cīrule
senatore	A. Vītola